

Een dagcentrum door en voor vrouwen

Gealarmeerd door de cijfers die inconsistent leken met de armoederealiteit waarin vrouwen in België leven¹ maar ook door de feedback van het terrein zelf, waaruit bleek hoe moeilijk het was om dakloze vrouwen goed te begeleiden, leek het ons noodzakelijk om een **actiestudie** te voeren om beter in kaart te brengen hoe vrouwen op straat terecht komen en om hun specifieke behoeften te onderzoeken. Dat hebben wij in 2021 gerealiseerd en onze vaststellingen zijn overduidelijk: **het aantal dakloze of slecht gehuisveste vrouwen wordt enorm onderschat en het dienstenaanbod is niet geschikt voor hen**, hoewel zij meer geweld tegenkomen dan hun mannelijke collega's.

Die onderschatting van het aantal dakloze vrouwen heeft te maken met wat wij "verborgen dakloosheid" noemen, die vooral vrouwen treft: om niet op straat te moeten slapen, brengen ze een nacht bij een vriendin door, dan een nacht in een auto, enz., waardoor ze onder de radar blijven en niet in de statistieken voorkomen. Het merendeel van deze vrouwen heeft geweld gekend (meestal huiselijk of intrafamiliaal geweld, maar ook seksueel geweld en/of geweld met betrekking tot mensenhandel of geweld tegenover vluchtelingen) alvorens hun woning te verliezen en eens ze op straat terecht komen, leven ze opnieuw onder de voortdurende dreiging om aangerand te worden. Ze hanteren daarom onzichtbaarheidsstrategieën: ze vermannelijken, verwaarlozen bewust hun hygiëne of verplaatsen zich voortdurend, wat enerzijds opnieuw bijdraagt aan hun onzichtbaarheid, maar ook van invloed is op hun lichamelijke en mentale gezondheid.

¹Volgens de laatste telling, uitgevoerd in november 2020 door Bruss'help, was slechts 21% van de daklozen in de Brusselse regio een vrouw, hoewel alle becijferde indicatoren erop wijzen dat armoede meer vrouwen dan mannen treft (zie in dat verband De Kart n° 1 over dakloze vrouwen, te downloaden op de website van 't Eilandje, gepubliceerd in maart 2021).

Het dienstenaanbod in onze regio is niet (voldoende) aangepast aan de behoeften van deze vrouwen en aan hun pad vol geweld: de gemengde structuren werken niet, want die worden grotendeels door mannen bezet en het gemengde karakter ervan is voor **sommige slachtoffers van ernstig geweld** onoverkomelijk. Bijgevolg vermijden vrouwen die plekken, zoals blijkt uit de bezoekcijfers van onze diensten. Wij hebben samen met een groep ervaringsdeskundigen en door middel van een **sectoroverschrijdende aanpak** een aantal aanbevelingen ontwikkeld om deze vaststellingen met waardige en duurzame oplossingen aan te pakken, waaronder de oprichting van een **dagcentrum door en voor vrouwen**.

Dat centrum zal aansluiten bij onze waarden en de autonomie van de gebruiksters aanmoedigen. Er zal gewerkt worden met teams met kennis van gendergerelateerd geweld en van alle uitdagingen rond vrouwenrechten. Op die manier zullen vrouwen zich veilig kunnen voelen en zal hun ervaring gewaardeerd worden.

Deze nieuwe structuur zal niet alleen voldoen aan de specifieke behoeften van vrouwen, maar zal ook een impact op **kinderen** hebben. We weten namelijk dat kinderen in onze regio ongeveer 20% van de daklozen uitmaken, dat zij meestal met hun moeder samenleven en dat eenoudergezinnen bijna uitsluitend door vrouwen gedragen worden. Door de moeders op te vangen zorgen we ervoor dat bestaansonzekerheid niet van generatie op generatie overgedragen wordt en dat die kinderen niet op hun beurt dakloze volwassenen worden.

Kerncijfers van onze activiteiten in 2021

1 576 186 vrouwen
begeleide personen, **55** kinderen
waarvan: **1 335** mannen

17 personen in een vooropleiding keuken
3 686 opgediende ontbijten
40 000 uitgedeelde maaltijden
120 ton ingezamelde levensmiddelen
95 medewerkers
41 vrijwilligers
2 370 opleidingsuren om ons doelpubliek beter te begeleiden

10 begeleidingsdiensten

1 dagcentrum, 3 opvangtehuizen, 1 solidair hotel, 1 sociaal-economisch project, 1 cel Woningzoeker en Creator, 2 diensten voor thuisbegeleiding, 1 huisvestingsdienst

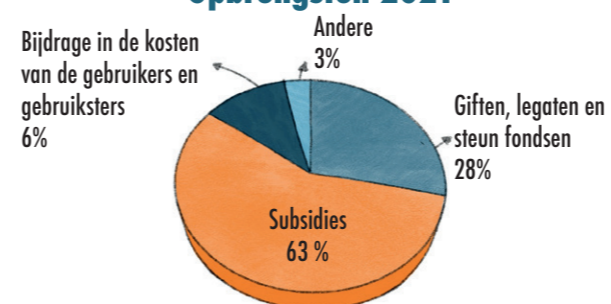
19 733 overnachtingen in een opvangtehuis,
5742 overnachtingen in een solidair hotel en
12 410 overnachtingen in een doorgangswoning

92 personen die opnieuw gehuisvest werden
52 gevonden en opgerichte woningen voor daklozen

Begrotingscijfers

Opbrengsten 2021

Kosten 2021

Jaarverslag 2021

Een jaar vol aanpassingen en vernieuwing

In 2021 vond S. een nieuwe woning dankzij 't Eilandje. Ze verwelkomt bij haar thuis onze maatschappelijk werkster van de dienst S.Ac.A.Do.

Krant van de schenkers - Driemaandelijkse - Speciale editie P 918857 - Afgiftekantoor: Brussel X - V.U. - Arione Dierckx, Kerkstraat 73 te 1060 Brussel

2021: een jaar vol aanpassingen en vernieuwing

2020 was, zoals iedereen weet, een erg moeilijk jaar op psychologisch en sociaal vlak. Al onze diensten hebben hun manier van werken moeten aanpassen en de richtlijnen moeten naleven om de pandemie tegen te gaan. De opeenvolgende lockdowns, de gezondheidsmaatregelen en de sociale afstand hebben een heel aantal activiteiten stilgelegd die essentieel waren om de band met de mensen te behouden en hun eigenwaarde terug te geven. Eén van onze prioriteiten voor 2021 was daarom om **de band** tussen de werkers en werksters enerzijds en de gebruikers en gebruiksters anderzijds **op te bouwen en te versterken**.

Onze leidraad is dakloosheid de wereld uit te helpen met **structurele, waardige en duurzame woonoplossingen**. Ons werk op dat vlak is daarom evenredig met de nood van de mensen die we begeleiden: essentieel en veelzijdig. **Preventie** van dakloosheid maakt integraal deel uit van de benadering van 't Eilandje en staat centraal binnen al onze overwegingen ten aanzien van mensen die dakloos dreigen te worden. Op het terrein vertaalt zich dat concreet in, met name, de dienst Thuisbegeleiding (S.Ac.A.Do.) en de Huisvestingsdienst (SIL).

Door de toenemende sociaal-economische crisis vlak na de coronacrisis, die recent nog groter geworden is door de energiecrisis en de keldering van de koopkracht van de huis-

houdens, is de krachtlijn **Preventie** van onze werking belangrijker dan ooit: de begeleiding van **mensen die dakloos dreigen te worden, zodat zij hun woning niet verliezen**, is net zo belangrijk als de begeleiding van mensen die hun woning al kwijt zijn. Concreet loopt tegenwoordig een groot aantal mensen en gezinnen het risico om dakloos te worden, en dat aantal blijft groeien. Door hen nu te begeleiden, remmen we de stijging van het aantal mensen dat op straat terecht komt af.

Voor iedereen die elke dag opnieuw moet kiezen tussen de huur betalen of de koelkast vullen is het bezoek van onze teams cruciaal. Het gaat erom dat eenieder zich thuis wat beter voelt en in zijn of haar woning kan blijven wonen. Voor 't Eilandje is de uitdaging groot: **dakloosheid** zo goed als mogelijk **voorkomen**.

De diensten van 't Eilandje kaderen niet zozeer in een humanitaire of goede doel opvatting voor bijstand aan personen, dan wel in een visie die **sociale rechtvaardigheid** promoot en ze hebben als doel dakloosheid te bestrijden door de **rechten van personen te herstellen**. Deze visie op maatschappelijk werk geeft voorrang aan langetermijnoplossingen en betreft de begunstigden actief bij de voorgestelde aanpak. De bedoeling is om mensen hun toekomst zelf in handen te laten nemen en om de weg naar **autonomie** en **emancipatie** te openen.

Zich thuis voelen dankzij de SIL

Hulp tijdens de verhuis of het intrekken in een woning, materiaal en meubels ter beschikking stellen, meubels installeren, schoonmaken en herstellingen en kleine werken uitvoeren zijn allemaal concrete acties aangeboden door de SIL, onze Huisvestingsdienst, die een sectorspecifieke aanpak heeft voor elke dakloze die gebruikmaakt van de Brusselse diensten. De SIL werd midden in de coronacrisis opgericht en is actief sinds november 2020. De dienst biedt **logistieke begeleiding** aan daklozen wanneer ze in een woning intrekken. De dienst helpt hen zich hun nieuwe woonplek eigen te maken zodat ze zich er daadwerkelijk thuis voelen. Doordat wij hen meubels, elektrische apparaten, decoratieve elementen, enz. laten kiezen en gratis geven, kunnen begeleide personen hun nieuwe interieur naar eigen smaak inrichten. Zo voelen zij zich **waardiger** en wordt de band met hun woning versterkt, wat de kans om de woning te behouden vergroot.

De SIL begeleidt daklozen wanneer ze in een woning intrekken en biedt hun meubels, elektrische apparaten en decoratieve elementen aan.

S.Ac.A.Do.: een woning behouden na een leven op straat

Door de sterke stijging van de energieprijzen en door de algemene inflatie is een groot aantal mensen veroordeeld tot bestaansonzekerheid. Een nieuwe woning voor daklozen vinden is een eerste stap; daarna moeten zij er ook in slagen om de woning te behouden.

Daarom moet er, naast de ontwikkeling van een aanbod aan waardige, toegankelijke en duurzame woningen, ook **thuisbegeleiding** aangeboden worden. Dat is de taak van onze twee diensten **Thuisbegeleiding (S.Ac.A.Do.)**, waarvan de ene actief is in de regio Brussel en de andere in de regio Charleroi. Door zich aan te passen aan het ritme van de persoon of het gezin voor wie een woning gevonden werd, spelen de diensten een essentiële rol in het leven van deze mensen en werken op verschillende terreinen, zodat de gebruikers zich **de woning kunnen toe-eigenen en er een evenwicht kunnen vinden**.

Administratieve ondersteuning om het papierwerk af te handelen, **budgetbegeleiding** om prioriteit te geven aan de betaling van rekeningen en schulden, raad van professionals om de **maatschappelijke steunverlening** waarop eenieder recht heeft beter te begrijpen en te ontvangen, begeleiding bij de inschrijving in een gezondheidscentrum of bij de zoektocht naar een waardigere woning of een woning die beter beantwoordt aan de financiële middelen, hulp bij **het scheppen van nieuwe sociale banden** of bij de integratie in de

wijk... Of, simpelweg, een luisterend oor en psychosociale ondersteuning om de moed erin te kunnen houden...

Een **ondersteunend netwerk** rondom de betrokken persoon is een belangrijke voorwaarde alvorens de begeleiding stop te zetten. Als het op financieel, medisch, administratief en woonvlak beter gaat met de persoon in kwestie, komen soms eenzaamheid en de angst om zich alleen tussen vier muren te bevinden om de hoek kijken. Die eenzaamheid kan zorgen voor onaangepaste reacties en nieuwe problematieken (neiging tot drinken, in zichzelf gekeerd geraken, verleiding om weer op straat te gaan leven en om zijn of haar vroegere overlevingsnetwerk op te zoeken, enz.).

In 2021, begeleidde één van onze S.Ac.A.Do.-teams bijvoorbeeld Marie, die een huur van 900 euro betaalde met een OCMW-uitkering voor alleenstaanden van eveneens ongeveer 900 euro. Je begrijpt al snel hoe moeilijk het voor haar was om menswaardig te kunnen leven met een huur die even hoog was als haar inkomsten. Als gevolg van een werkongeval waren de cognitieve vaardigheden van Marie achteruitgegaan. Wij hebben haar daarom geholpen bij haar aanvraag bij de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid om een erkenning als gehandicapt persoon te krijgen. Uiteindelijk had Marie recht op een bijkomend inkomen, waarmee ze met een rustiger gemoed kon leven.

Onze maatschappelijk werkster doet huisbezoeken om administratieve en psychosociale ondersteuning te geven.

Door de coronacrisis in 2020 waren we genoodzaakt onze manier van werken aan te passen en konden we geen thuisbezoeken meer doen. Het gemis aan contact had een enorme impact op de begeleide personen: ze hadden enorm geleden onder de eenzaamheid, temeer daar het grotendeels om alleenstaanden ging met weinig sociale contacten en een zo goed als onbestaand familienetwerk.

Tijdens dat jaar hebben we meer dan ooit het belang van ons werk ingezien en dat van één van onze belangrijkste werkterreinen: bij de mensen thuis. Daarom hebben we in 2021 van het herinvoeren van thuisbezoeken een prioriteit gemaakt. Tijdens die bezoeken werden uiteraard de gezondheidsmaatregelen strikt nageleefd. Daarnaast hebben we ook opnieuw **collectieve activiteiten georganiseerd**, zowel culturele, sociale of vrijetijdsactiviteiten als ontspannende activiteiten. Zo werd er een picknick, een cinemadebat, een bowling en een bezoek aan de kerstmarkt georganiseerd om de eenzaamheid te doorbreken die ontstaan was tijdens de pandemie.